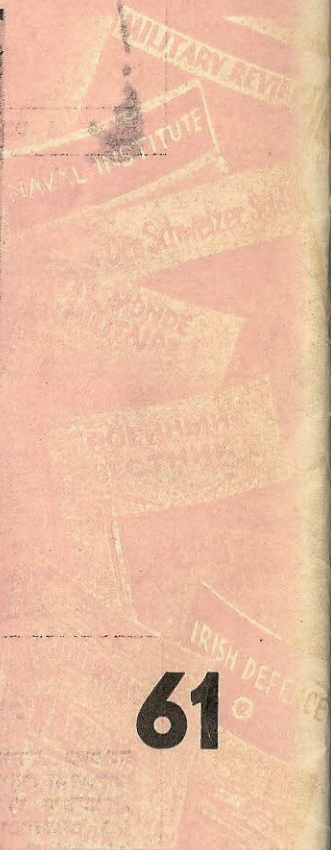
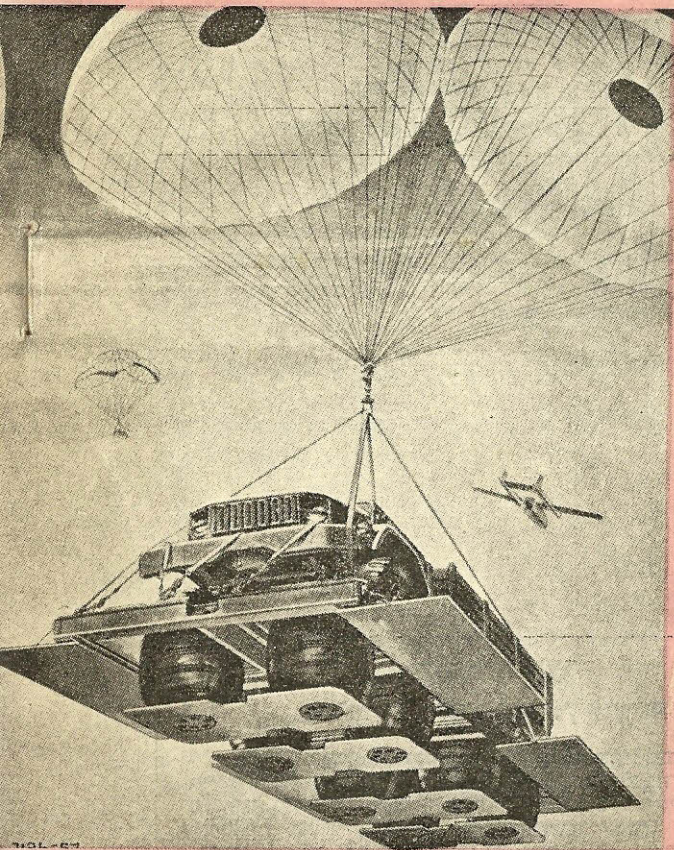

צקלון

61

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

מה ארע במבצע „קדש“? 3

תותחנים-צנחנים במלחמת סואץ 14

הלחם באויב — ולא בקרקע . . . . . פ. פריקאט 19

תרגיל איכון והרעשת-נגד . . . . . המיור וו. אי. סילס 23

מדף הספרים 30

צבא הגנה לישראל
הוצאת „מערכות“

ניסן חשייח - אפריל 1958

מ. 61 (כרך ו')

„מערכות“

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

עורך ראשי: סא"ל אלעזר גילי
סגן עורך ראשי: סא"ל גרשון ריבלין
„מערכות“: קצין עריכה סרן מנחם שריד
„צקלון“: קצין עריכה שרגא גפני
„מערכותים“: עוזר קצין עריכה לס"ר מיכאל הולר

ספרים להנצחת ההייל: העורך ראובן אבינועם

מוכרת המערכת: מרים נתנאל

המנהל: יוסף דקל

עוזר למנהל: יוסף אלקוני

המערכת והמנהלה: הקריה"א, רח' ג' מס. 1

תמונת השער

„רפסודה“ להנחתת-איור, אמריקנית

תוצרת מפעלי ברוקס-פרקינס. ה„רפסודה“ מצוידת בשמונה מרכיבי הבתירהנחיתה, דמויי חבית, מתוצרת מפעלי גודיאָר. ה„חביות“ העשויות בדים „מגוממים“ (חדורי גומי), ובעלי שלדי הוטרברזל, מתמלאות באויר דחוס רק בזמן הצניחה עצמה, ומותקנים בהן „ואנטיליריציאה לאויר“ הניתנים לויסות — דבר השומר על ה„מרככים“ מפני התפקעות. השיבות של הרפסודה רבה להצנחה בטוחה של רכב וציוד כבד של יחידות מוטסות, והיא מאפשרת היסכון ניכר במקום, בתוך המטוס.

„הישראלים נהדפו עד אל מאחורי קויהמוצא שלהם“...

מה ארע במבצע „קדש“?

(ראה „הארות והערות“ למאמר, בעמ' 3)

ישראל מוקפת מכל צד ועבר, לבד מחופה הים תיכוני, מדינות ערביות הנוטרות לה איבת עולם, אשר גמרו אומר באלה ובשבועה, כל אחת מהן בנפרד וכולן פה אחד, „לאבד ולהשמיר את הקוץ הנעוץ בלב האיסלם“. שכן לגבי המדינות הערביות אין מלחמה בישראל ענין של כיבוש עוד ככרת ארץ קטנה, או עוד באר נפט, או השגת איזה יתרון כלכלי אחר. בעיניהן המלחמה הנה כל-כוללת, ומטרתה — מחיית של ישראל מעל פני האדמה. רק הים התיכון מקיים ניטרליות לגבי ישראל. מכל שאר עבריה גואה ומאיימת להציפה שנאת-עולם מושרשת. אין צורך לעמוד כאן על הבחינות הצודקות והבחינות הפסולות של מצב הרת-נפץ זה, אולם יש גם יש צורך לאמוד את שורשיה ועצמתה של החלטה ערבית קנאית זו — להחזיר לידי הערבים את הארץ שהיתה שלהם למעלה משבע מאות שנים.

מצב דברים זה הציג בכל עת תמיד בעיה חמורה בפני כוחות המגן הישראליים, שהרי אין בישראל נקודה שאינה בתחום הישג-קל למפציצים מבסיסי-אוויר אויבים. זאת ועוד — הארץ כה קטנה היא, שאם תותקף משני עברים, או יותר, בעת ובעונה אחת, לא ישאר בה, בעצם, מקום כלשהו לתמרון כוחות. מידת הגמישות בהגנה, האפשרית בישראל מצומצמת מאוד, שהרי אם תותר ישראל אפילו על ככרת שטח קטנה, עתידה היא לאבד אחד או שנים ממרכזיה החיוניים לה. אם ינוע הצבא הישראלי לאחור פסיעות ספורות, ימצא עצמו בים. עם זאת יש בה באותה ארץ איזורים ספורים היפים להגנה.

קודם שנעשה נאצר לרודן מצרים חסרו למדינות ערב הגיבוש וההנהגה המרכזית בריבן עם ישראל — ואת החסרון הזה החל הרודן החדש מתקן, במסגרת פעולותיו לרכישת ההגמוניה בעולם הערבי.

קצב מלחמת העצבים ותקריות הגבול גבר והלך, אולם נשאר מתחת לנקודת ההתפוצצות, בעוד המעצמות שעליהן הטילו ישראל ומדינות ערב את יהבן באשר לחימוש, שולחות אליהן תספוקת-נשק מאוזנת למדי. אולם רוסיה ערערה את שיווי המשקל הרופף הזה, כאשר החלה לספק למצרים כמויות גדולות של נשק

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

מה ארע במבצע „קדש“?

מחברו של מאמר זה נמנע מלחתום את שמו עליו, אך דבריו מעידים שאין הוא אוהבי-ישראל מושבע, והגם שמודגש בהם מאמץ לנקוט גישה אובייקטיבית, הריהם מלאים היסוסים כרימון, באשר לסיכויים שהיו לצבא ישראל להכות במערכת סיני את צבא מצרים ללא ההתערבות הבריטית-צרפתית. במידה יודעה מסתמכים היסוסיו על פרשות מסולפות שהוא מביא, — כי הוא יודע לספר על התקפות-נגד מצריות אמיצות בקוסימה, אשר הטילו את כוחותינו אל מאחורי הגבול הישראלי, על מספר התקפות שלנו, שלא היו ולא נבראו, שנהדפו בגבורה במיצר המיתלה וברפיה, ועל עמידה מצרית ממושכת רבת-הוד במקומות אחרים, שנפלו לאמתו של דבר בלא שיתקיפום כלל, וכיוצא בעלילות אלה — אולם בעיקרם מושתתים היסוסיו על אותה פקודת-נסיגה של הרודן המצרי, שלדעתו מנעה את כוחותיו בסיני ואת כוחותיו אשר התקדמו ממצרים מלהשיב לכוחותינו תשובה של-משל ומלהפגין את מלוא כוחם, אשר — לדבריו — כמעט שלא נפגע. ואולם עובדה היא ואין לשנותה, שרוב רובם של הכוחות המצריים האמורים לא יכלו למלא אחר פקודת הנסיגה כיון שכבר היו מכותרים, או שבויים, או קטולים, או מרותקים ומתגוננים, ואילו לנותרים לא שימשה הפקודה אלא אישור לנסיגה שכבר החלה.

אכן, יותר משניתן לטעון כי ההתערבות הבריטית-צרפתית הצילה את הישראלים ממכת-הנגד המצרית, ניתן לטעון, לאור הישגי הישראלים ביומיים שקדמו להתערבות, כי היא מנעה אותם מלהמיט על המצרים שואה גמורה ומוגמרת.

יקצר המסע מלפרט את כל המסולף שברשימה, ואך ענין אחד נעמיד על אשורו: אותם שני גדודים ששוגרו ממצרים למיצר המיתלה היו זריזים יותר משסבור המחבר, והם הספיקו להגיע למיצר לפני פקודת הנסיגה, כדי להשמד שם על ידי הצנחנים הישראליים וחיל האוויר הישראלי.

הפרשה לקוחה מתוך כתב העת הצבאי האבסטרלי „ירחון הצבא האבסטרלי“ („AUSTRALIAN ARMY JOURNAL“).

הלחם באויב, ולא בקרקע מאת הקול' 9.11. פריקאט

„כבוש את הגבעה מס'... והתבסס בה להגנה...“ משפט שגרתי זה של פקודות-מבצע מקפל בתוכו „השקפת-עולם“ צבאית הרואה בקרקע יעד ראשון במעלה, ואילו את האויב המחזיק בה רואה היא כיעד-משנה בלבד. ניגודה של „השקפת-עולם“ זו, המקובלת בצבא האמריקני, ולא רק בו בלבד, היא הגישה המיוחדת של הצבא הרוסי, הבאה על ביטויה בפקודות-המבצע שלו במשפטים כגון „השמד או שבה את מחלקת האויב המחזיקה בגבעה מס'...“ זוהי גישת-המחשבה המעמידה כיעד ראשון-במעלה את האויב. המחבר, קצין צבא-הצי האמריקני ובעל ותק רב, מנתח את ה„בעד“ וה„נגד“ של שתי תפיסות מנוגדות אלה, ומלווה את טיעונו בעובדות משכנעות מוירת קוריאה.

מאמרו מובא מכתב-העת של צבא-הצי האמריקני „ירחון צבא-הצי“ („MARINE CORPS GAZETTE“)

(המשך בעמ' 22)

ותחמושת. ניתן לו לנאצר להתפאר, ובצדק, כי צבאו הוא הכוח הלוחם בעל החימוש המעולה ביותר במזרח התיכון, והיתה סיבה של ממש להנחית, כי אימוניו השתפרו במידה רבה. הישראלים ראו כי רוב רובו של הצבא המצרי, לרבות כל השריון שלו, מוצבים בסיני, ושיערו כי כמויות גדולות מן החימוש הרוסי החדש מאוחסנות שם.

תפיסת תעלת סואץ על ידי מצרים, ביולי 1956, דומה כי הסיחה את תשומת לבו של נאצר מישראל. ברם, לאחר זמן-מה שב להתקיפה בנאומיו, מהיותו סמוך ובטוח, כנראה, כי בריטניה וצרפת לא תנקוטנה בשום פעולה קיצונית. באוקטובר עלה בידו, כמסתבר, להשיג גיבוש-כוחות מדיני וצבאי, בכרתו עם סוריה וירדן חוזה, אשר על פיו יסורו הכוחות המזוינים של שתי המדינות האלה למרותו של המרטכל המצרי. בעיני ישראל חולל חוזה זה מצב שאין עוד לשאתו, שכן אם יתקיפה שלוש המדינות הערביות במפתיע ובעת ובעונה אחת, לא יעלה בידה אף להשלים את גיוס צבאה. מאידך גיסא, שיקולים כלכליים אסרו על הישראלים להעמיד כמשקל-שכנגד לחוזה האמור גיוס מלא או חלקי של צבאם במשך פרק זמן ממושך. לפי דעתם לא נותרה להם ברירה אלא לשבור את טבעת-החנק, בשעת כושר, אשר תקבע לפי בחירתם שלהם. אם יעלה בידם להנחיל למצרים תבוסה מכרעת, תיגנו ה"ברית המשולשת" לתקופה ממושכת. ההודעה על החוזה המיסד את הפיקוד המצרי-סורי-ירדני המאוחד נתפרסמה ב-22 באוקטובר. מיד חרצו הישראלים את החלטתם לתקוף, ונקבו את יום 29 באוקטובר כיום ה"ע".

חזירה

חצי האי סיני, אותה כברת אדמה מדברית השוכנת בין תעלת סואץ וגבול ישראל מצרים, אינו מבטיח טובות למבצעים צבאיים. לאורך הים התיכון מתמשך מישור-צר מאוד, בו עוברים מסילת הברזל וכביש שאינו מן המשובחים. הלאה משם דרומה משתרעת רצועת גבעות חוליות שרוחבה כ-110 ק"מ, ומעבר לה דרומה מתנשאת רמה מדברית החצויה שתי-וערב ברשת צפופה של ואדיות, ועבירה רק לכלי-רכב בעלי הנעה חזקה. מעבר לרמה שוכנים הרי סיני השחונים, הממלאים את חציו הדרומי של חצי-האי סיני.

מלבד מסילת הברזל, הרי הנתיב העיקרי החוצה את סיני הוא הכביש המתמשך מאיסמעיליה, שעל התעלה, לאורך פאתה הצפונית של הרמה, עד לבאר-שבע שבארץ-ישראל. הלאה ממנו דרומה מצויה דרך עתיקה, שאינה מן המשופרות, הידועה כ"דרך עולי הרגל", והמתמשכת על פני הרמה מסואץ אל עקבה, ומשם אל מכה שבערב הסעודית. במרוצת השנים האחרונות האחדות סללו המצרים כביש אסטרטגי מסואץ, לאורך החוף המערבי של חצי-האי, עד אל עמדותיהם הבעורות

דרכי תחבורה בחצי-האי סיני

בשארם-אשיה וראס נאצראני, החולשות על מיצרי טיראן, שהם הכניסה למפרץ עקבה.

כוחות הצרדים היריבים

בצבא ישראל הבריגדה היא העוצבה הקבועה הגדולה ביותר, ובדרך כלל מכילה היא שלושה גדודי רגלים, רגימנט ארטילרית שדה, סוללה נגד-מטוסית, יחידת מרגמות כבידות, וכן גייסות הנדסה, תקשורת ושירותים. הבריגדות מקובצות ל"קבוצות-בריגדות" או כוחות-משימה, כפי הצורך. בריגדת השריון שלהם כוללת על פי רוב שני רגימנטים משוריינים, גדוד רגלים ממונע הנישא בזחל"מים, יחידת מרגמות כבידות וגייסות שירותים.

הצבא המצרי היה מאורגן באורח הדומה מאוד לדגם הבריטי. עד לשבועות ספורים לפני מסע המלחמה היה עיקרו של חיל האוויר הישראלי מורכב מ-40 מפציצי-קרב "מוסטנג" מיושנים וכ-50 מטוסי תובלה. ערב פרוץ פעולות האיבה קיבלו הישראלים 40—50 מטוסי-קרב סילוניים חדישים צרפתיים מסוג "מיסטאז", אלא שגם תגבורת זו הותירה אותם נחותים מן המצרים, באוויר. למצרים היו 130 מטוסי-קרב סילוניים בריטיים מסוג "ואמפייר" ומסוג "מטאור", כ-130 מטוסי-קרב סילוניים רוסיים מסוג "מיג", ו-30 מפציצי-סילון רוסיים מסוג "איל-28".

בים היו המצרים חזקים בהרבה מן הצי הישראלי, שמורכב היה מטרפדות-מונע הנתמכות במספר פריגטות ומשחתות.

בגבול המזרחי היה הלגיון הערבי, המאומן והמצויד בידי בריטים, כוח לוחם אימתן, אשר לישראלים היתה סיבה מספקת לרחוש לו יראת-כבוד. בעת הקרבות אשר בסימנם עמדה הולדת ישראל היטיב הלגיון להלחם, תפס נתח נכבד מארץ ישראל, ויצא מן המלחמה ללא שום תבוסה. ולא היתה זו אפשרות רחוקה, שתתמוך בירדן עיראק, אשר יכלה לתרום מצדה דיביוזית שריון מאומנת כהלכה ולפחות שתי דיביוזיות רגלים.

הסורים כשלעצמם לא היו אימתניים ביותר, אלא שבידוע היה כי שעה שיאסור צבא ישראל קרב כבד בגבולות אחרים, עשויים יהיו הסורים להציק לו עד מאוד.

מטרות הישראלים

מטרות המלחמה הישראליות היו להרוס את תכליתיות הברית הצבאית הערבית על ידי הטלת מום ביכולת ההתקפית של המצרים. מטרת-משנה, אך רצויה עד מאוד, היתה הריסת בסיסי הגריליה המצריים בחצי-האי סיני וכיבוש רצועת עזה. ומאחר שכבר נגשו "להשליט סדרים", היה בדעתם להשיג מוצא חפשי אל ים-סוף, על ידי כיבוש העמדות הבצורות המצריות אשר בכניסה למפרץ עקבה.

הצלחתם תהיה מותנה בהפתעה ובמהירות. עליהם להנחית את התקפתם בהפתעה כה גמורה, שלא המצרים, לא הירדנים ולא הסורים יחושו שהיא עומדת להתחולל. זאת ועוד — יהא צורך להביס את הכוחות המצריים העיקריים במהירות כה גדולה, שעיקר הכוחות הישראליים יספיקו לחזור לארץ-ישראל מבעוד מועד כדי לעמוד בפני כל התקפה העלולה לבוא מצד ירדן או סוריה.

מצב הפתיחה

אם אמנם התרכזו הגוש העיקרי של הצבא המצרי בחצי-האי סיני, כפי שסברו הישראלים, הרי אין ספק שנאצר החזיר משם חלק ניכר ממנו אל דלתת הנילוס, כדי לעמוד בפני נסיון מצד בריטניה או צרפת לתפוס מחדש את תעלת סואץ, בכוח הנשק. עובדה זו יתכן שהיתה ידועה לישראלים, ויתכן שהיתה הגורם המכריע בהחלטתם להלום. ההערכות המצרית בדיעבד, בחצי האי סיני, ביום ה"ע", נראה שהיתה זו:

איזור אל-עריש — אבו-עגילה

- הדיביוזה ה'3, ובה שלוש בריגדות וכוח ממונע קטן.

רצעת עזה

- הדיביוזה ה'8, ובה בריגדה סנירה אחת ובריגדה אחת של ערבים ארץ-ישראליים.
- יחידות פדאין (קומנדו) אחדות.

ראס-ינאצרני — שארם-אשיח

- שני גדודי רגלים ויחידות ארטילריה, המאישות את הסוללות החולשות על המיצרים.

ביר ג'יפגפה

- בריגדת השריון ה'2, המצוידת בכ-70 טנקי T-34 טוביטיים.
- נאות המדבר ושאר הנקודות בעלות החשיבות אשר ברמה המרכזית הוחזקו על ידי שלושה או ארבעה גדודים מ"כוחות הגבול הניידים הקלים", החמושים בגיפים ובזחל"מים. לפניהם נפרס מסך של גייסות-סיוור רכובי גמלים, מיחידת פטרול גבולות המדבר.
- באיזור התעלה היתה למצרים בריגדת השריון ה'1 ובדלתת הנילוס — שתי דיביוזיות רגלים ודיביוזית שריון אחת.
- כל הכוחות המצריים האמורים היו מגויסים במלואם.

שיקולים משקיים אילצו את ישראל לסמוך על צבא מיליציוני המאומן אימון־חובה. למעשה לא היו לה שום יחידות צבא סדירות. גיוס חשאי ומהיר מעמיד בה, איפוא, בעיות אשר אין להתגבר עליהן אלא בדרך של אימון וארגון יסודיים עד מאוד. במקרה הנדון דומה שפקודת הגיוס הועברה בעל פה, כשמפקדי יחידות ויחידות־משנה קוראים לגייסותיהם מבתיהם או ממקומות עבודתם ונעים הישר לשטחי הכינוס שלהם. עד הנה לא מסרו הישראלים את מספר הגייסות שנטלו חלק במסע־המלחמה, אך סדר המערכה שלהם, נראה שהיה זה:

כוח־משימה 1

- בריגדת שריון אחת
- שלוש בריגדות רגלים

כוח־משימה 2

- בריגדת שריון אחת
- שתי בריגדות רגלים

גייסות תחת פיקוד ישיר של המטה הכללי

- בריגדה מוטסת
- בריגדה ממונעת
- בריגדת רגלים בעתודה

הישראלים תיכננו לחסל את הריכוז המצרי העיקרי באיזור עזה — אבו־עגילה — רפיח באמצעות הסתערות חזיתית והסתערות לופתת משולבות, אשר יונחתו על ידי כוחות־המשימה 1 ו־2. הבריגדה המוטסת, בסיוע גדוד מהבריגדה הממונעת, ינועו בדרך עולי־הרגל, יתפסו את מיצר המיתלה, ויפנו צפונה כדי לנתק את דרכי הנסיגה לכל המצרים אשר ינסו להגיע אל התעלה מאיזור עזה — אבו־עגילה — רפיח. שארית הבריגדה הממונעת תנוע אל שארם־א־שיח בנתיב הקשה עד מאוד, המתמשך לאורך החוף המערבי של מפרץ עקבה.

השלב הראשון

הישראלים פתחו בפעולות איבה בשעות אחר־הצהריים המאוחרות של 29 באוקטובר, בהצניחם, ליד סודר אל חיטאן, גודד של הבריגדה המוטסת, אשר משימתו היתה לתפוס ולהחזיק את מיצר המיתלה עד אשר יגיעו אליו תגבורות. לשעה 1900, בקירוב, כבר הגיעו הצנחנים למבואות המיצר, שם נבלמו באש מצרית כבידה ורצועה. הם נתחפרו והמתינו לנשקם המסייע, הוא הוצנח אליהם במרוצת הלילה.

בעת ובעונה אחת עם הצנחת הצנחנים, הצה הגוף העיקרי של הבריגדה המוטסת את הגבול ליד כונתילה, ונע לעבר א־תמד. בו בזמן שטף הגדוד המסייע של הבריגדה הממונעת את המוצב המצרי בראס־א־נקב והתקדם בנתיב עולי־הרגל לעבר א־תמד, להפגש שם עם הבריגדה המוטסת. יחידות־החוד נפגשו שם עם שחר, ועמדות המצרים הותקפו מיד, ובהצלחה.

הגם שהופתע לגמרי, הגיב הפיקוד הראשי המצרי בזריזות. במרוצת הלילה נתנו לבריגדת השריון ה־2 שבגיפגפה פקודות להתקדם לאורך כביש החוף הצפוני לעבר אל־עריש, ולבריגדת השריון ה־1, המוגברת ברגלים מוסעי משאיות ותוספת ארטילריה — לחצות את התעלה באיסמעיליה, ולנוע לגיפגפה. כוח שמנה שני גדודי רגלים, מספר טנקים ואי־אילו תותחים יצא מסואץ אל מיצרי המיתלה. ב־30 בחודש בעלות השחר שיגר חיל האויר המצרי את מפציציו לגיחותיהם הראשונות. הם מצאו את הבריגדה המוטסת בנתיב עולי־הרגל, בדרכה לנחל, והסבו לה אבידות כבידות למדי. אף על פי כן הגיעו יחידות־החוד שלה לנחל בשעות אחר הצהריים, וכבשו את המקום לאחר קרב חריף. שם מצאו עירום תת־קרקעי של ציוד רוסי, לרבות מספר כלי־רכב זחליים למחצה, שהוכנסו מיד ל„שרות פעיל“. נלהבים להתחבר עם צנחניהם, הוסיפו כוחות החוד להתקדם, בלא הגוף העיקרי של הבריגדה, אשר התקשה בתנועתו בחולות התחוחים. החוד הגיע למיצר המיתלה בערב, תקף מיד, ונהדף ביד־חזקה.

בשעות הבוקר של אותו יום 30 באוקטובר תקף כוח־המשימה הישראלי את קוסימה, באחת הבריגדות הרגלים שלו, המצרים. לא זו בלבד שהחזיקו מעמד; הם יצאו להתקפת־נגד, והדפו את הישראלים עד אל מאחורי קו המוצא שלהם. התקפה שנייה שנסתיעה בבריגדת שריון נכשלה אף היא. בהמשכו של היום אילצה מהלומת אויר בפצצות נאפאלם את מגיני שני מוצבי־מפתח מצריים לנטושם, ובצהריים, בקירוב, נסוגו המצרים בסדר טוב לאבו־עגילה. התקפת שריון על מערך מבוצר עז־מאוד זה הופסקה לפי פקודה, לאחר אבידות כבידות למדי. אי לכך השאיר כוח־המשימה ה־2 חלק מאחת הבריגדות הרגליות שלו לרתק את המגינים, עקף את הביצורים, בעברו בשטח שנחשב בלתי־עביר לרכב, והגיע לכביש איסמעיליה — אבו־עגילה, שבעורף המערך.

בהאיר יום 31 באוקטובר ניצב בפני הישראלים מצב שאינו משביע־רצון ביותר; ההגנה המצרית העקשנית הקהתה את עוקצו של ה„בליץ“ שלהם. בצפון נמצאו בשלמותן בריגדת השריון ה־2 המצרית והדיביזיות המצריות ה־3 וה־8, הגם שלא הוכיחו נטיות תוקפניות; ואילו במרכז היתה בריגדת השריון ה־1 המוגברת, אשר באה מאיסמעיליה, מתקדמת וקרבה אל גיפגפה. הלאה משם דרומה היה הכוח המצרי הרענן שבא מסואץ מתקרב אל הבריגדה המוטסת המיוגעת שבמיצר המיתלה. ומגיני אבו־עגילה, הודות לשליטתם בצומת הכבישים, הקשו עד מאוד על מעבר תספוקת לכוח־המשימה ה־2.

תנאי מוקדם לכל הישג צבאי שהוא, שניתן עוד לישראלים להשיג, היה טיהורה של אבו־עגילה, זמ־מה לאחר שעלה השחר שיגר כוח המשימה ה־2 את בריגדת השריון שלו להתקפה, והיא כבשה אמנם את צומת הכבישים, אך לא את הביצורים החיצוניים של המערך. הבריגדה האמורה נאלצה אחרי־כן לפנות צפונה, כדי להדוף התקפה מצד בריגדת השריון המצרית ה־2, מעבר אל־עריש. יתר כוח־המשימה המשיך בהתקפה, ברכוז את אש הארטילריה שלו על כל עמדת תותח מצרי, עמדה אחר עמדה. כך חוסלה ההתנגדות טיפין־טיפין, ולרדת הלילה נותרו רק שני מוצבים שהחזיקו עדין מעמד. בהשאירו פלגה אשר תטפל בהם, התארגן כוח־המשימה בחפזה מחדש, כדי לפגוש את בריגדת השריון המצרית ה־1, אשר חרף התקפות אויר רצופות עליה, הגיעה כמעט לנקודה בה התערבותה עלולה היתה להכריע.

במיצר המיתלה נחלצה הבריגדה המוטסת למאמץ רב, כדי לכבוש את תואי־הקרקע הזה, בטרם יגיע אליו הכוח המצרי הבא מסואץ. לאחר יום של קרבות גוף־אל־גוף עבר המיצר לידי הישראלים, אלא שמטוסי המצרים לא חדלו מהדריך את מנוחתם. לאחר יותר משלוש יממות של מסע ולחמה ללא הפוגה, היתה הבריגדה המוטסת תשושה עד כדי כך, שמתקפת־נגד בעצמה בינונית, עשויה היתה, קרוב לוודאי, להביא לאבדנה. למולם של הישראלים עלה בידי טייסיהם להשהות את מסעה של השדרה המצרית הנעה מסואץ.

שעות אחדות לפני שהגיע מסע־המלחמה לכלל מצב־משבר זה שיגר בריטניה וצרפת את האולטימטום שלהן לנאצר, ובעיקבותיו באה עד מהרה מכת־אויר על שדות התעופה המצריים. נאצר הגיב על כך מיד בפקודה לנסיגה מידית של כל היחידות המצריות מסיני, פרט לחיל־המצב שבשרם־א־שיח.

לערבו של יום 31 באוקטובר נמצאו המצרים מרכזים את מאמצם העיקרי בהחזקת צומת־התחבורה לפרק זמן שיאפשר לגייסותיהם הקדמיים לעבור במ, בעוד הישראלים מתאמצים לחצות את נתיבי הנסיגה.

בגורה המרכזית התאמצה בריגדת השריון המצרית ה־1, המחוסרת עתה סיוע אויר והחשופה לגמרי למכות־האויר הישראליות, להחזיק בעמדותיה, כדי להעניק לעוצבות המצריות שבגורה הצפונית סיכוי להסתלק. אולם עוצבות אלה נמצאו עתה לחוצות לחץ כבד מצד כוח־המשימה הישראלי ה־1, אשר חדר בשדות המוקשים שמדרום לרצועת עזה ותקף את רפיח מדרומה. ההסתערות הראשונה לא עלתה יפה, אולם הארטילריה הישראלית עלתה בטוח שלה על תותחי המצרים, ולשעות הבוקר של 1 בנובמבר החלו הביצורים המצריים מתפוררים. לפני שעת הצהריים נכבשה רפיח, אל־עריש היתה מותקפת, והמצרים שבחאן יונס ובעזה — מנותקים. במשך היום החליפו רגלים ממונעים את הבריגדה המוטסת שבמיצר המיתלה.

ב־2 בנובמבר נמשכו קרבות כבדים באיזור עזה־אל־עריש. בשעות הבוקר כבשו הישראלים את אל־עריש ומצאו שם מחסנים גדולים של ציוד רוסי. המרדף אחרי השדרות הנסוגות, שכבר שובשו בהתקפות אויר, החל מיד. עזה נכנעה בצהרי היום, בקירוב, וחאן־יונס נותרה העמדה המצרית היחידה בגורה הצפונית. התקפת שריון ישראלי עליה נופצה באש התותחנים המצריים. אראן הביאו הישראלים את כלי־הנשק המסייעים הכבדים שלהם, והארטילריה המצרית, שנמצאה עתה נחותה בטוח ובמספר, הושתקה בשיטתיות. אף־על־פי־כן לא הובקעו הביצורים אלא בבוקר המחרת, וקר־ההתנגדות האחרון לא נכבש אלא בצהרי יום 3 בנובמבר.

בעוד הלחימה נמשכת באיזור עזה אל־עריש, ביום 2 בנובמבר, התנגשה בריגדת השריון הישראלית של כוח־המשימה ה־2 עם בריגדת השריון ה־1 המצרית, הלומת התקפות האויר, על יד גיפגפה. בקרב נייד, שנתמשך כל שעות אחר הצהריים, ואשר בו נהנו הישראלים ממונופול בסיוע אויר, נחל השריון המצרי תבוסה גדולה ונאלץ לסגת באי־סדר. ברדת הלילה פסק המרדף בריחוק 15 ק"מ מאיסמעליה, וזהו גבול תחום ההתקרבות אל התעלה, שנקבע באולטימטום האנגלי־צרפתי. בביר־רוד־סאלים מצאו הישראלים מחסנים רחבי־ידים נוספים של ציוד רוסי.

כל משך הזמן הזה היו ה"כיסים" המצרים באבו־עגילה משיבים מלחמה בתקיפות. רק לאחר שכלתה כל תקוה לנסיגה — נכנעו. לערבו של 3 בנובמבר באה לקיצה שארית ההתנגדות המצרית בגזרות המרכז והצפון של חצי־האי סיני.

שרם־א־שיח

במרוצת הקרבות במרכז ובצפון היו הכוחות הישראלים נעים בהתמדה לעבר יעד עיקרי נוסף שלהם — העמדות המצריות הבצורות שבפתח מפרץ אילת. הבריגדה הממונעת ססרה ישירות לפקודת המטה־הכללי הישראלי הגיעה לראס־א־נֶקב ב־31 באוקטובר. שם הצטיידה במת־שבוץ של מזון, דלק ומים לכל אחת מ־220 מכוניותיה, והבריגדה פתחה במסעה לאורך נתיב־החוף האיום. ב־2 בנובמבר הגיעה לדהב. שם תספקה אותה ספינה קטנה, אשר נתגנבה לאורך החוף מן הנמל הישראלי אילת. ב־4 בנובמבר הגיעה הבריגדה הממונעת לראס־נצראני, שהיתה נתונה להתקפות חוזרות ונשנות של האויריה הישראלית. כאן ערך המאסף המצרי קרב־עמידה עז. בעקפו את ה"כיס" הזה, התקדם הגוף העיקרי של הישראלים ויצר לפנות ערב מגע עם מתחם הגנה של שארם־א־שיח. לפי כל אמות־המידה, היה זה מסע ראוי לציון.

בינתיים הניעה ההתערבות האנגלו־צרפתית את הפיקוד הישראלי להפנות את הבריגדה המוטסת ממשימתה לנוע צפונה לאורך התעלה אל משימה אחרת:

הבריגדה נצטתה לעלות על שארם־א־שית בכביש שלאורך חוף ים־סוף. הבריגדה הגיעה אל הכביש הזה ליד ראס־א־סודר לאחר צהרי יום 2 בנובמבר. בעודה נוסעת דרומה, בהמשכן של שעות אחר הצהריים, הצניח חיל האוויר הישראלי שתי פלוגות צנחנים ליד העיירה טור. הצנחנים תפסו את שדה התעופה וגדוד רגלים הוטס שמה, כדי לחזק את ראש־האוויר שהושג. הבריגדה המוטסת הגיעה אל ראש־האוויר ב־3 בנובמבר, תוספקה שם, והמשיכה במסעה. באורו הראשון של יום 5 בנובמבר הנחיתה הבריגדה הממונעת את התקפה־הראשונה על העמדות הבצורות של שארם־א־שית, ונהדפה ביד חזקה. מפקדה הזמין סיוע אוויר, וקיבלו עד מהרה. התותחנים המצריים השיבו מלחמה בעוז והפילו מספר מטוסים. הסחת דעתם של המצרים לאויר אפשרה, חרף זאת, לרגלים הישראליים לחדור במספר נקודות אל תוך הביצורים. במצב דברים זה הלמו היחידות המוליכות של הבריגדה המוטסת בצדו האחר של המערך — והמפקד המצרי נכנע. מסע־המלחמה תס־ונשלם.

מבט מסכם על מסע־המלחמה

בפתחם במבצע „קדש“ השיגו הישראלים הפתעה גמורה. אולם הופתעו עצמם על ידי עוצמת התגובה המצרית. אפילו בהעזרם בהתערבות האנגל־צרפתית נמשכו מבצעים זמן רב יותר מכפי שציפו, והיה עליהם להטיל לקרב את העתודה האחרונה שלהם כדי לכבוש את המשולש רפיח — אבו־עגילה — אל־עריש.

באשר לשאלה, אם לישראלים הודיעו מראש על ההתערבות האנגל־צרפתית, הרי העדויות שבנמצא הן כה מנוגדות, שלא ניתן להגיע אל מסקנה בלתי מעוררת. אין ספק, מכל מקום, שהכל ידעו על האיום כנגד מצריים מצד ריכוז הכוחות האנגל־צרפתי בקפריסין. היה באיום זה כשלעצמו לכפות על נאצר שיפרסם בדלתת הנילוס כמחצית הכוחות שהיו בנמצא אצלו, נוכח היס־התיכון, וליצור בכך מצב נוח לנסיון הישראלי לשבור את הברית הערבית.

אין אפשרות להגיד אם התוצאה שונה היתה, אלמלא ההתערבות. על כל פנים רשאים אנו לציין, כי מאותו רגע שהחלה ההתערבות נהנו הישראלים משליטה מחלטת וללא־התנגדות באויר, ומכל הדברים הנובעים ממצב זה בשטח מדברי. בספק הוא, אם יכלו העוצבות המצריות מן הדלתה להגיע במועד הדרוש לזירה ולמנוע את תבוסת הכוחות בסיני. אולם הדיביזיה המשוריינת שלהם עשויה היתה להגיע למועד המתאים להנחתת מהלומה בישראלים בטרם יספיקו להתארגן מחדש, וברגע בו היו כוחותיהם משוכים לאורך עד קצה גבול האפשרות. ומה עלול היה להתרחש אילו לא קורקע חיל־האוויר המצרי, לפתע פתאום, על ידי מהלומות האוויר האנגל־צרפתיות?

ואולם בכל השאלות הללו אנו נכנסים למלכות ההשערות. מה שודאי

הוא, כי הישראלים ניהלו את מבצעים בדמיון, הריצות־מעש ותעוזה. הם נטלו על עצמם סיכונים לוגיסטיים גדולים, ואפילו שנחלצו מהם רק בדוחק רב, די בכך. את כל הלקחים הנושנים של לחימת מדבר תמצא כאן — במיוחד אולת־ידן של שדרות ה„נתפסות“ בתנועתן על ידי עצמת אוויר עדיפה, ואי־התבונה שבהסתמכות על עמדות קבועות, אשר אינן מסויעות בכוחות ניידים חזקים. אולם ההפתעה הגדולה מכל של מסע המלחמה היתה כשירות־הביצוע של הכוחות המצריים. הגם שעודה נמוכה בהרבה מן הרמות האירופיות, השתפרה מאוד מאז מלחמתם בישראל ב־1948.

תוצאות מפע המלחמה

הישראלים השיגו את כל יעדיהם הצבאיים, אולם ההתערבות האנגל־צרפתית, ועמה הגישה שנקטה ארצות־הברית, גולה מהם את הפירות המדיניים של נצחונם. נאצר הצליח להעלות טיעון ראוי למחאות־כפיים, המוכיח שהיה זוכה בנצחון, אלמלא התערבו הבריטים והצרפתים. מכל מקום, לפחות עלה בידו לטעון בדרך משכנעת כי המפלה שנחל בסיני באה יותר מחמת האנגל־צרפתים שהיו בעורפו, מאשר הישראלים שהיו בחזיתו. והאישור האמריקאני כי ישראל היתה התוקפן — אישור אשר התעלם כליל מן ההסגר המצרי, הפשיטות המצריות החוזרות ונשנות אל מעבר לגבול, ועמדתה האויבת הגלויה של מצרים, — סיע לו להעמיד פני תם שנפגע על לא עוון בכפו. השפעתם של שני גורמים אלה מנעה מישראל את מטרחה המדינית העיקרית — הריסת הפרסטיג'ה של מצרים באמצעות תבוסה מכרעת לכוחותיה. זאת ועוד — גם אם לכדה ישראל כמות גדולה מן החימוש הרוסי, הנה החזירו לעצמם המצרים את הגרעון כפל כפליים בתפסם את מחסני הבסיס הצבאי הבריטי בדלתה.

אף־על־פי־כן זכתה ישראל בשהות־נשימה רבת־ערך ונחלצה מן הלחץ שאין לשאתו, בו היתה נתונה. כוחות האו"ם שומרים עתה על גבולה הדרומי, והגבול אינו נפגע עוד מ„הליכות־הלילה“ של המצרים. כוחות האו"ם מחזיקים גם במיצרי טיראן, ולאניות ישראל יש עתה מוצא חפשי לים סוף.

ביסודו של דבר, לא יישב מסע־המלחמה דבר. בעית־היסוד, „הקוץ בלבו של האיסלם“, נותרה ללא פתרון.

תותחנים צנחנים במלחמת סואץ

הכנות לנחיתה במצרים

ביום ב', 29 באוקטובר, נצטוו הרגימנט, — אשר נמצא באיזור הרי הטרודוס (בקפריסין) בפעולה נגד אנשי „אנוסיס” — לחזור לניקוסיה. סופר כי הגיע מפקד הקורפוס, וכי הוא חפץ לראות מספר תרגילי הטענה. הוטל עלינו לבצע, איפוא, תרגיל מציאותי של הטענת כל התותחים, כלי-הרכב והציוד. ביום ג' נתנו לנו טבלאות-המטה שלנו, שהראו כמה כלי-רכב ואנשים הוקצו לכל אניה. לזמן זה כבר תקפה ישראל את מצרים, ואיש בבריגדה לא האמין כי יהיה זה תרגיל בלבד. ביום הוטענו סוללת התותחים הראשונה וכלי-הרכבה. היה זה הישג נאה למדי, בהתחשב בכך שהיה צורך לקשור את כל כלי-הרכב, למשוך תחמושת, ולהפטר מאותם חפצים אישים וציוד עודף, אשר לא היו דרושים למבצע.

הידיעה כי לא היו בנמצא מטוסים בשביל ליטול את תותחינו, וכי כולם נועדו להובלה בדרך היב, היתה מהלומה מעציבה לרגימנט. אולם חבורת צופה-קדמי אחת נועדה לצנח על שדה-התעופה גאמיל יחד עם הגדוד ה-37 לרגימנט הצנחנים. היו די מקומות פנויים בשביל לאפשר לחבורה זו לקחת אתה איש תחלופת לכל אחד מאנשיה. היא כללה שני קצינים, עשרה חוגרים וארבעה מכשירי אלחוט מס' 62.

הטעינה, הפריקה והטעינה-מחדש כדי למצוא מקום לדברים חדשים בעלי זכות עדיפות, נמשכו ימים אחדים. נחתת הטנקים „צ'רלס מקליאוד” ובה כל סוללה 96, סגן מפקד הרגימנט, השליש, קצין הקשר ומפקדי הסוללות ומפקדי הפלגות של שתי הסוללות האחרות, הפליגה מפמגוסטה עם הגל הראשון, ביום א', 3 בנובמבר, שטה במשך הלילה אל לימסול, ומשם יצאה ביום הבא אל פורט סעיד. המפקד הצטרף לשיירה בלימסול, ביום השבת, 4 בנובמבר, ושם נאמר לו כי נחיתות הצנחנים יבוצעו יום אחד במקדם מכפי שתוכנן, וכי מפקדה טקטית של בריגדה — הכוללת אף אותו — תגיע למצרים יחד עם ההסתערות-המוצנחת של גדוד הצנחנים ה-37 על שדה התעופה גאמיל; הסתערות זו נועדה עתה

(1) רגימנט תותחי-השדה המוצנחים ה-33 הבריטי, הרגימנט מנה שתי סוללות סדירות (הסוללות מס' 96 ומס' 97) וסוללת אנשי מילואים. כל סוללה היא כרגיל בת 8 קנים. — החער.

להתבצע בשעה 0715, ביום שני, 5 בנובמבר. סוללה מס' 97 ויתרו של הרגימנט באו אחרי כן בעקבותינו בספינות שונות.

הנחיתות המוצנחות ב-5 בנובמבר

חבורת-הפיקוד הרגימנטלית צנחה על שדה התעופה גאמיל ביחד עם גדוד הצנחנים ה-3, בשעה 0715 ביום, שני 5 בנובמבר, 1956. איש מאנשי הרגימנט לא נפגע. שלושה מתוך ארבעת מכשירי האלחוט מס' 62, שהוצנחו ביחד עם האנשים, הגיעו לקרקע ללא כל פגע; הרביעי ניזוק קלות בעת הנחיתה, אולם תוקן מהרה על ידי טכנאי האלחוט. אי אפשר היה להקים כל קשר עם אניות ההרעשה. מאוחר יותר אמרה תשדורת אל מפקדתה הטקטית של הבריגדה, כי שום אניה לא היתה בנמצא. כיון שהנחיתות המוצנחות הוקדמו ביום אחד, היו עדיין כל אניות ההרעשה מחוץ לטוח האלחוט. מצב זה גרם לאכזבה רבה, כיון שביום הבא, כאשר אפשר היה להשיגן באלחוט, כבר טיהר הגדוד את כל איזורו ושום אש-סיוע לא נדרשה לו.

במשך 5 בנובמבר היה לגדוד ה-3 סיוע אוירי מצוין מצד שורה רצופה של „מוניות מעופפות”². אולם היו רגעים בהם אמנם נדרש לגדוד סיוע ארטילרי צמוד — למשל, בהתקפה על בית הקברות. במקרה זה היה אפשר להטיס תותחים למקום מיד לאחר הנחיתות המוצנחות. אולם דבר זה אינו אפשרי תמיד. מן ההכרח, כי הרגימנט יהיה מצויד בכלי זין שאפשר להנחיתם בכל זמן שהוא מן המטוסים הנמצאים בשירות חיל-האוויר המלכותי. מזה למעלה משנה, בשל מחסור במטוסים מתאימים או כלי זין מתאימים, אין הרגימנט מסוגל לתמוך במבצעים מוצנחים.

בערך בשעה 0900, ב-6 בנובמבר, הוקם קשר אלחוט עם הדרגה-המסתער של הרגימנט, אשר נמצא עדיין בים, במרחק של יותר מ-20 ק"מ מן החוף. נתקבלו ידיעות כי ספינת מלכותה „ציילון” הוקצתה לסיוע ארטילרי לכוחות הקרקע. חבורת הצופה-הקדמי שעם הגדוד ה-3, בשדה התעופה, וחבורה אחרת שבאחת מנחתות-הטנקים הממתינה לתמוך בגדוד הצנחנים ה-2, כאשר ינחת, הקימו שתיהן קשר עם ספינת הוד מלכותה „ציילון”, אולם לשתיהן כאחת לא היו כל מטרות.

הנחיתות מן הים ב-6 בנובמבר

נחתת-הטנקים „צ'רלס מקליאוד” ועל ספונה סוללה 96 וחבורת-סיוור נכנסה לתוך „מעגן הדייגים” החדש, בערך בשעה 1330, והחלה לפרוק את מטענה כשעה לאחר מכן. הגיעו אותה עת נחתת-הטנקים וספינת-הגייסות

(2) מטוסי קרב השוהים לפי תור מעל לאיזור הלחימה ומקבלים משימות מזדמנות מכוונות הקרקע. — המער.

זירת-הקרב

הנושאות את הגדוד ה-2, של רגימנט הצנחנים, שאותו היה על הסוללה לסייע בהתקדמות דרומה. הסוללה ה-96 נפרקה ורוכזה בחוף, סמוך לחשכה. גדוד הצנחנים ה-2, לו היו רק כלי-רכב מועטים שהיה צורך לפרוק, עלה כולו לחוף וזמן קצר לפניו.

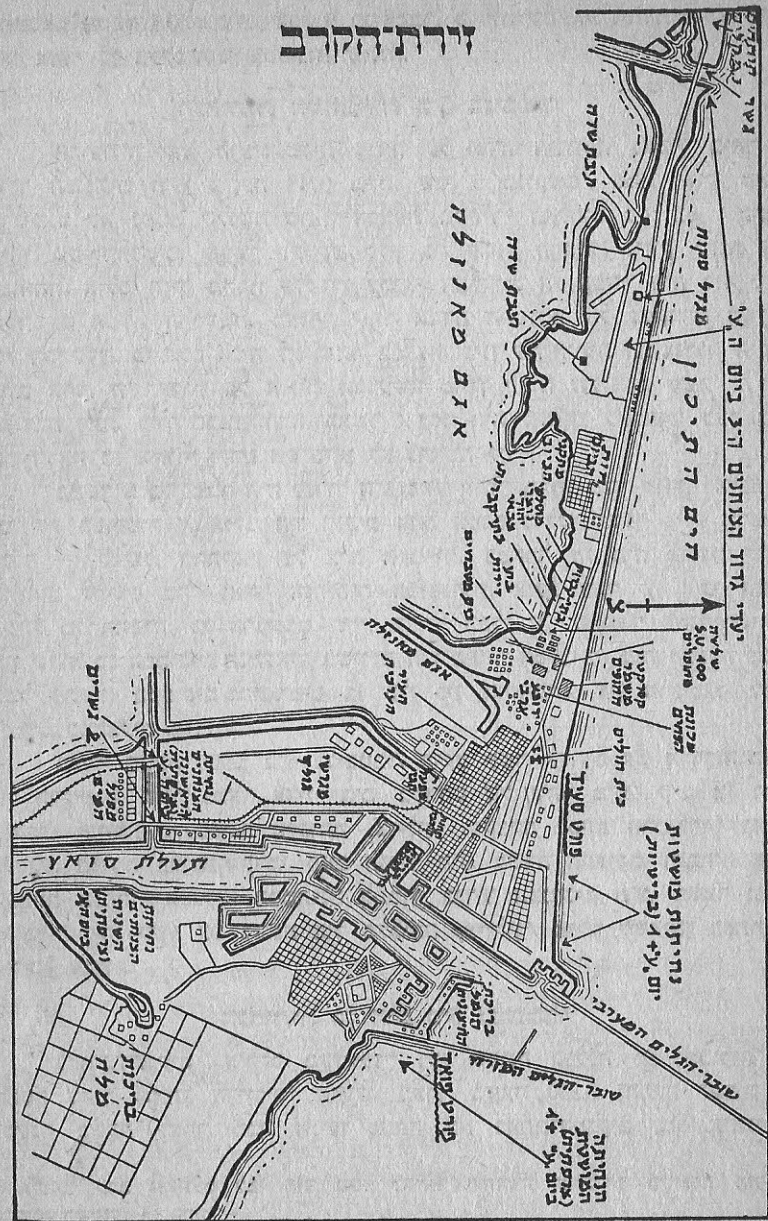
אותו זמן נורתה בפורט סעיד כמות ניכרת של אש-צליפות מרובים ומכלי נשק אבטומטי, ומידה מסוימת של אש מרגמות. בריגדת הקומנדו, הנתמכת על ידי גדוד הטנקים המלכותי ה-6, קנתה לעצמה אחיזה איתנה בחוף, והקימה קשר עם הצרפתים שבאזור מגרשי הגולף. לכן התאפשר לגדוד הצנחנים ה-2 ולכוחות המסופחים אליו להתחיל בפריצה מן העיר לשם התקדמות לעבר קנטרה.

בהחילם בכך עם דמדומים, ובהיותם מלווים באש סוללה 96, פלסו לעצמם מעבר דרך פורט סעיד. שעה שעברו על פני בתי מסחר או מיכלי דלק העולים באש היו מוארים כבאור יום. לעתים ירו אליהם ממרפסות שחלשו על התיב בו נעו. בדרכם התחברו עם גונדת טנקים. בתחילה היו רוב הרגלים צועדים ברגל, אך בהשתמשם במשאיות אורחיות מוחרמות, ועל ידי הרכבת אנשים על טנקים, הצליחו בדוחק להגיע בחצות עד אל-קאפ, 40 ק"מ מדרום לפורט סעיד, ואז נכנסה הפסקת האש לתקפה. במשך מסע זה כולו היתה סוללה 96 עם הגדוד, נכונה להכנס לפעולה, אם יהיה צורך. בהגיעם לאל-קאפ התפרסו לקראת פעולה בכפר ומסביבו, על גבי חלקת האדמה המוצקת במידת-מה היחידה שבין הכביש ותעלת המים המתוקים. כאן נצטרפו אליהם מאוחר יותר מפקדת הרגימנט וסוללה 97, וכאן שהו במשך חודש שלם כשהם תומכים ביחידות הרגלים השונות, אשר החזיקו במקום, זו אחר זו.

חודש באל-קאפ

העמדה היתה גלויה לחלוטין, ומכיון שרמת מי התהום היתה קרובה מאוד לפני הקרקע, היה לרוב צורך לבנות את מחפרות התותחים על פני האדמה. בתחילה היה מחסור חמור בשקי חול אולם נעשה שמוש טוב בחומר מקומי. מאה פגזים לתותח הוחזקו מאוכסנים, ומאה פגזים לשימוש מידי לכל תותח בקו הקדמי הוחזקו בעמדת התותח, כששאר 50 הפגזים לתותח נמצאים "על גלגלים" בקרונות הדרג הערפי, באל-טינה, תחנת-התעלה הנמצאת 10 ק"מ מאחור.

ב-8 בנובמבר, הושבו לקפריסין הגדוד ה-1 לרגימנט הצנחנים, לרבות מפקד הסוללה וחבורות התצפית-הקדמית שסופחו אליו, לשם הכנה למבצע מוצנה. הסוללה שהייתה מסופחת אליו היתה סוללת העתודאים של הרגימנט שלנו. היא הוקמה בחודש ספטמבר, והיו בה רק חוגרים שאינם צנחנים. לכן היה צורך לערוך מספר חלופים מהירים בהצבת אנשים, ולפרק בכך במידה מסוימת את חבורות הצופים-הקדמיים של סוללה 97, כי מהן נלקחו מרבית האנשים.

הלחם באויב – ולא בקרקע

הקולונל וו. פ. פריקאט

לכל איש־צבא מוכרות מפקודות־מבצע מטבעות־לשון מעין אלה: „כבוש, החזק והגן על הקרקע הגבוהה החולשת על העיר...“. „השמד הביצורים שבאיזור־מטרה...“; „כבוש ואבטח גבעה מס'...“ דבר אינו נאמר על שבייתו או השמדתו של האויב. האין האויב חשוב? הניתן להעלות על הדעת, כי יחידה עשויה לבצע את משימתה מבלי לפצוע או לשבות אפילו חיל אויב יחיד? בדברים דלעיל אין כל טענה, ואף לא רמז לכך, שלפעמים לא הקרקע היא הקובעת; והרי האויב ודאי שהנו „קובע“ הרבה יותר מאשר חלקים של אדמותיו. נוהג זה של קביעת קרקע כיעד המבצעים הצבאיים עומד בנגוד מחלט לתורת הלחימה הרוסית, אשר לפיה מקבלות תמיד היחידות את המשימה של „השמדתו או שבייתו של כוח האויב שבסביבת...“ או „כוח האויב המחזיק בבצורים שב...“, או „כוח האויב שעל גבעה מס'...“; לפי הנוהג הרוסי אין מתעלמים מן הקרקע, אך היעד הוא תמיד השמדת האויב או שבייתו. למעשה דורשת תורת

עלינו לחפש אחר האויב ולהשמידו...

המפקדים והבורות הצופים־הקדמיים של סוללה 97 חזרו לקפריסין ב־11 בנובמבר, באניה „ניו אוסטרליה“ עם שני הגדודים הנותרים של רגימנט הצנחנים ויחידות אחרות. בזמן ההוא נראה כאפשרי שכל שלושת הגדודים יופעלו במבצע מוטס, וכי מספר תור תחים יוצנחו במטוסי „בברלי“, או שיוטסו בהם.

ב־13 בנובמבר נכנסה סוללה 97 לעמדות־פעולה בריחוק לא רב מא־חורי סוללה 96, ובסמוך למפקדת הרגימנט. כיון שאי אפשר היה למצוא כל מסתור, חזקו העמדות ככל האפשר וסביבן הוקמו עמדות־דמה מיוסות באותו אופן עצמו. דוחות מאוחרים יותר גילו כי האויב הוטעה כליל באשר למספר התותחים.

הוקמו שתי עמדות תצפית, אחת על תורן גבוה, באל־קאפ, ואחת עם המחלקה הקדמית. ממקומות אלה א־שר היה לראות בברור את הרכב הכוחות של האויב ואת מערכת בצוריו. הסוללות מלאו, לפי תור, כל אחת במשך שבוע, את תפקידיהן – סיפוק אנשי קישור וצוותי עמדות תצפית בשביל הגדוד שבקו, ותכנון סיוע־אש במקרה שיצטוו על פריצה – עד מסי־רת המקום ליחידות האו־ם.

הלחימה הרוסית הקרה-הקרקע וניתוחה באורח מדויקדק ממש כשם שדורשת זאת תורת הלחימה של כל אומה אחרת. ההבדל היחיד בין אורח הפעולה שלנו עצמנו לבין זה הרוסי הוא בכך שאנו מתעלמים מן האויב כיעד, ואילו הרוסים אינם יודעים כל יעד אחר. אפילו בתורת לחימת-המגן שלהם מכוונת פקודת-המבצע הרוסית להשמדת כל כוחות האויב התוקפים.

אחת מאמרות-החכמה העתיקות של מלחמה הוא שכדי לזכות בהצלחה, שומה על כוחות הצבא להכיר במה כוח יריביהם גדול, ומהם תורפותיהם והרגליהם. העובדה כי מחשבת כוחות ארה"ב נתונה בראש-דוראשונה לקרקע, וביחוד לקרקע גבוהה, היתה ידועה היטב לאויבי ארה"ב במלחמת העולם השנייה. כתוצאה, הפיקו הגרמנים והיפנים כאחד תועלת משיטת הגנת המדרון האחורי, משום שידעו על הלך-מחשבה זה, השליט בקרב האמריקנים. בכל מהלך המלחמה, בשתי הזירות כאחת, אך במיוחד במסע המלחמה באיטליה, היתה עמדת-המגן האויבת שבמדרון האחורי הקשה ביותר לעקירה לגבי האמריקנים. מפקדים בצבא ארה"ב נתרגלו יתר על המידה לחום נגד קרקע. הם האמינו ללא רתע כי קרקע גבוהה חולשת על סביבותיה, למרות דוגמאות חוזרות ונשנות להפוכו של דבר.

מלחמת קוריאה לא היתה שונה מכך. האמריקאים נצמדו לעקרון הקרקע הגבוהה. בתור אחת הדוגמאות למשגה שבתפישת הקרקע הגבוהה אפשר להביא את מקרה "מוצב האדי". אנשי דיביזיית צבא-הצי ה-1 החזיקו בראש הגבעה, והסינים — בתחתיתה. הסינים נהנו מחופש תנועה יחסי, ואילו בראש הגבעה לא היה איש יכול לנוע. ככל שהתאמצו, לא יכלו אנשי צבא-הצי לעקור את האויב מן הקרקע הנמוכה, שבריוחוק 30 — 50 מטרים בחזיתם.

לא נחסך דבר במאמץ לעקור את האויב שמלפני "מוצב האדי". לאחר הרעשה כבדה מתותחים ומרגמות, הסתערו הגייסות על האויב, ללא הצלחה. אחרי כן התקדם טנק מ"קו ההתנגדות העיקרי" האמריקני וירה בסינים פגזי 90 מ"מ מטוח קצר ביותר. שוב נהדפה ההתקפה. בבוקר שאחרי כן הגיעו מטוסי צבא-הצי והטילו על הסינים פצצות בנות 250 ק"ג. לאחר ההפצצה הפותחת הביזיקו המטוסים את עמדת האויב. בעקבות ריכוך רב עצמה זה יצאו אנשי צבא-הצי להתקפה נוספת. גם היא נכשלה. נוסה כל דבר — פרט לגישה שונה. כל ההתקפות נערכו מן הקרקע הגבוהה. אנשי צבא-הצי לחמו בקרקע תוך כדי הפעלת עקרון הקרקע הגבוהה, ומדי פעם בפעם היו הסינים ממתנינים להם. יתכן כי התקפה מקרקע נמוכה היתה נכשלת אף היא. לעולם לא נדע זאת. מעולם לא נוסתה התקפה כזו.

כנגוד חריף ל"האדי" היתה תקרית אשר נתרשה בגורתו של צבא-הצי הקוריאיני, באותה תקופה בערך. אחד ממוצבי צבא-הצי הקוריאיני הוחזק בידי מחלקה שלחמה באויב תחת שתלחם בקרקע. מקומו של המוצב היה על גבעה קטנה, 30-40 מטרים גובהה. גבעה קטנה זו עברה פעמיים או שלוש פעמים

מיד ליד, ובכל פעם נגרמו לכווחותינו אבידות כבדות. נראה היה שהסינים החליטו להלום במוצב זה עד שיזכו בו ספית.

התקפות על המוצב היו כולן אופיניות לאותן ה"התקפות מוגבלות-היעד" אשר הנחיתו הסינים במשך פרק הלוחמה הנייחת של שנת 1952. כולן נערכו בלילה. הרגלים התוקפים באו בעקבות מסך ריכוך עז, ובסמיכות כזו אליו, עד כי היו להם אבידות מאישם-הם. הם היו נפגעים בהמוניהם, אך לרוב כבשו את הקרקע בה הפצו.

אורח-הגנתו של צבא-הצי הקוריאיני היה אף הוא אופייני לתקופה. כאשר החלו הסינים להפגין את העמדה, ירדו כל האנשים לבונקרים ושהו בהם עד תום ההרעשה. משפסקו מחטי-האש, חשו האנשים מתוך הבונקרים שלהם ותפסו עמדה ליד מקלעיהם או בשוחות-הקרב שלהם. ברוב המקרים היו מוצאים כי האויב כבר נכנס להפירותיהם במספרים מכריעים. הבתלי נמנע היה מתרחש, והעמדה היתה נופלת. לרוב נצלו רק מעטים מן המחלקה שהגינה על המוצב.

משרק אפשר היה להביאם, היו כוחות התקפת-נגד של צבא-הצי הקוריאיני מצטווים לשוב ולהאבק על העמדה עם האויב. תחרויות-האבקות אלה היו נמשכות שעות, ולעתים אף ימים, בטרם היתה העמדה נכבשת מחדש.

בראשית נובמבר 1952, קבלה לידיה מחלקה חדשה את "עמדת-המחלוקת" הזו. מפקד המחלקה החדשה החליט, לאחר הערכת-מצב, ללחום באויב ולא בקרקע. היה זה אדם אמיץ לב. הוא הטיח עצמו ממש בפני המסורת. הוא הכין תכנית ותרגל בה את מחלקתו. בקצרה, הוא התכוון לנטוש את הקרקע הגבוהה משפתתח ההפגזה המכנינה, ולמקם אזי את מחלקתו על הקרקע הנמוכה שבמבואות עמדתו. מחצית המחלקה הוצבה מכל עבר של גבעה זו, במבנה של חצי סהר. בהיותו ערוך באורח זה, קיווה להיות מחוסן מפני האש המכנינה של האויב. הוא קיווה כי יהיה ביכולתו ללכוד את הרגלים המסתערים של האויב באש צולבת קטלנית. מפקד המחלקה ערך את הסידורים הרגילים לשם קבלתם של מסכי ארטילריה ומרגמות קבועים-מראש עם דרישתם. אולם הוא לא ערך כל סדורים ל"תיבת-אש" ארטילרית אשר תסגור את עמדתו.

לילות אחדים לאחר ה"חזרה" שערכה המחלקה החלו מטחי אש כבדים ניתכים על המוצב, בשעה 2300. הכל התנהל בדיוק לפי התכנית. אנשי צבא-הצי הקוריאיני נטשו את הפירותיהם. כוח האויב התוקף הערך כפלוגה, כשהגיע לבסיס הגבעה פסקה אש מרגמות האויב ותותחיו, ואנשי מחלקת צבא-הצי הקוריאיני פתחו באש. הסינים הובסו לחלוטין ורוחם כה נפלה עליהם, עד כי לא שבו ליטול את חלליהם. מאותה פלוגת האויב לא נמלטו חיים אלא אנשים מעטים.

ללא ספק קיימות דוגמאות רבות, כאלו שהובאו כאן. דוגמאות ליחידות שלחמו באויב ולא בקרקע, וכן דוגמאות ליחידות אשר התעלמו למעשה מן האויב ולחמו רק בקרקע. פקודות-מבצע צריכות לנקוב באויב כיעד שאותו יש

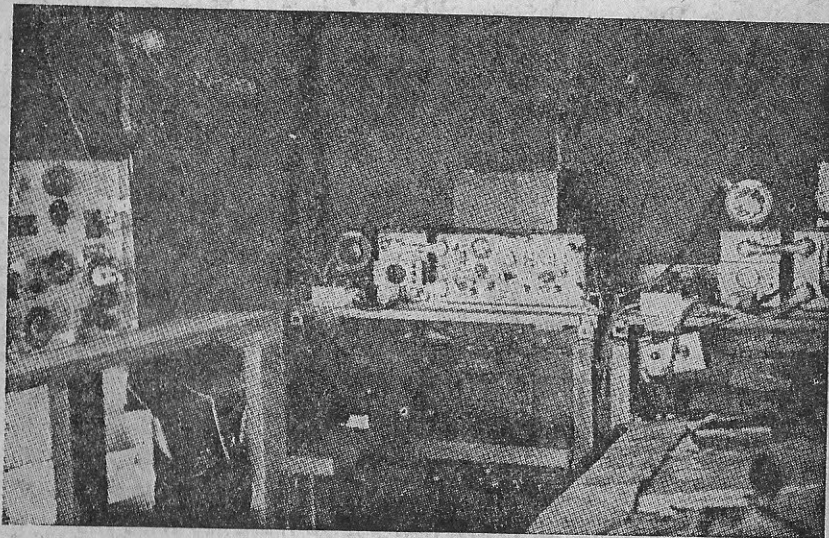
תרגיל איכון והרעשת-נגד

המיוזר וו. אי. טילס

תרגיל „מכת שמש“ תוכנן במגמה לתרגל את סוללת-האיכון ה-1 של הארטילריה הקנדית המלכותית, ואת מחלקת-המטה הדיביזיונית להרעשת-הנגד בתפקידיהן המבצעיים. הוא נערך במחנה שילה, מ-31 במאי עד 14 ביוני, 1957, והיה הראשון במינו בקנדה.

כדי שיוכל הקורא לצייר לעיני רוחו ביתר בהירות את מהלך התרגיל, אשר יתואר להלן, הבה נסקור את תפקידן ותפעולן של יחידות האיכון והרעשת-הנגד שבדיביזיה. תמצא כי הגם ששתי יחידות אלה מאורגנות כל אחת בפני עצמה, פועלות הן יד ביד, כדי להשיג מטרה משותפת — הניטרול או ההשמדה של מרגמות האויב.

מחלקת-המטה להרעשת-הנגד היא חלק בלתי נפרד ממפקדת

מוצב-פיקוד של כיתת-מכ"ם, במשאית בת 2½ טון

לשבות או להשמיד, ולא איזו גבעה או פיסת קרקע חיונית אחרת. אל לנו להניח כל ספק במוחו של איזה איש צבא-צי! משימתו היא לשבות את האויב או להשמידו. אין פירושו של דבר כי נתעלם מן הקרקע. ההיפך הוא הנכון. עלינו לחקור את הקרקע ולהעריכה ללא הרף, אולם את לחימתנו עלינו לכוון נגד האויב.

המרחקים המוגדלים בין יחידות, שתובע אורח-ההגנה האטומי, והמרחבים העצומים עליהם ידלגו הכוחות במבצעי האגוף-האנכי של העתיד, יעשו את הלחימה באויב לחשובה אף יותר מאשר היתה בעבר. לא עוד נוכל לצעוד כתף אל-כתף למן שפת המים, כשאנו עוברים ממש על כל פיסת קרקע ומגלים על ידי כך את האויב. גם האויב אינו יכול עוד להתבצר ולהתגונן בעוצבות-רבתי מכוונסות. על כן יהא עלינו לחפש תמיד אחר האויב ולהשמידו. ההחזקה בקרקע גבוהה היא דבר נאה, אך שעה שכתת אויב מסוגלת לזרוע מוקשים אטומיים, או להפעיל חמרי תבלה אטומיים על מתקנים חיוניים כמו שדות תעופה, מצבורי אספקה, מתקני נמל וככרות חנית הליקופטרים, הרי שלכידתה של אותה כתת אויב או השמדתה הינם מטרה חשובה יותר.

באה העת לחדול משמוש במושג „כבוש, החזק והגן“. הוא שרת את צבא-הצי בנאמנות. הדבר שיש לעשות בעתיד הוא לשבות את כוחותיו הצבאיים של האויב או להשמידם. על פקודות-המבצע לומר לאנשי צבא-הצי ללחום באויב ולהשמידו, ולמשימה זו עצמה עלינו לאמנם.

מקורות ומחברים

(המשך מעמ' 2)

תרגיל איכון והרעשת-נגד מאת המיוזר וו. אי. טילס

בתרגיל זה, אשר בו מכ"ם ומתקני אומדן-טווח-לפיקוד מכוונים אש נגד סוללתית על מרגמות היריב, מודגם תפעולה של יחידת-איכון קנדית במצב-קרב שונים — התקדמות לקראת מגע, הגנה, התקפה. המחבר הוא מפקדה של סוללת-האיכון ה-1 מן הארטילריה הקנדית המלכותית, אשר פעלה בתרגיל האמור.

הרשימה לקוחה מתוך כתב-העת הקנדי „ירחון הצבא הקנדי“ ("CANADIAN ARMY JOURNAL").

גודר תותחנים-יצנחנים במלחמת פואץ

הרשימה המובאת כאן מצטרפת לסדרת המאמרים והרשימות, אשר הבאנו בחוברות „צקלון“ בשנה האחרונה כדי לתאר ולהאיר בהיגות שונות של מלחמת פואץ. זהו סיפורו של רגימנט תותחני-השדה המוצנחים ה-33 הבריטי, שהרכבו שתי סוללות אנשי שירות-חובה וסוללת אנשי מילואים. הגם שלא נודמן לריגמנט לפעול גדולות, יש בתיאור קורותיו כדי להצביע על הבעיות המתייצבות בפני יחידה כזאת בהסתערות מוטסת ומושטת באיזור התעלה.

הרשימה לקוחה מתוך כתב-העת הצבאי הבריטי „ירחון הארטילריה המלכותית“ ("THE JOURNAL OF THE ROYAL ARTILLERY").

הארטילריה הקנדית המלכותית. והיא מספקת לדיביזיות הרגלים מטה מצומצם לתפקידי הרעשת-נגד, שבראשו עומד קצין-הרעשת-הנגד הדיביזיוני, אשר לו קצין-הרעשת-נגד עוזר בכל מפקדת בריגדה. משימתה של סוללת האיכון הדיביזיונית היא למצוא את מקום מרגמות האויב, על ידי שימוש במכ"ם ובציוד לאומדן-טוח-לפיי-קול ולמסור מיד את נתוני האיכון למטה הרעשת-הנגד. משימתם של קצין-הרעשת-הנגד הדיביזיוני וקציני-הרעשת-הנגד העוזרים היא לכוון את אש כלי-הנשק שלנו על מרגמות האויב, כפי דרישות המצב ומדיניותו של מפקד הדיביזיה. מקורות-המודיעין של מטה הרעשת-הנגד אינם מצטמצמים בסוללת האיכון בלבד, אלא כוללים גם דוחות על מרגמות המתקבלים מכל המקורות, מן האויריה ומסורי הקרקע, ומדוחות של פטרולים.

כל כיתת אומדן-טוח-לפיי-קול של סוללת-האיכון מקצה עמדה קדמית אחת לשטח הקדמי של גדוד. בסיס של מיקרופונים נפרס ברוחוק של כ-1000 מטרים משם, בעורף העמדה הקדמית. הללו מקושרים עם רשם חשמלי המצוי במפקדת הכתה. כאשר הפקח התורן שבעמדה הקדמית שומע קול מרגמות אויב יורות, לןחץ הוא על כפתור המפעיל את הרשם. הרשם רושם על סרט את משך הזמן בו מגיע הקול לכל מיקרופון, ולפי נתונים אלה מבוצע האיכון ונמסר מיד למטה הרעשת-הנגד.

כל כיתת מכ"ם של סוללת-האיכון מקצה שתי עמדות-תשמיע לשטחים קדמיים. בנוסף, שני מתקני מכ"ם, מכל כיתה, נפרסים באיזור הדיביזיה, במקום בו עשויים הם להקיף בפעולתם באורח הטוב ביותר את החזית. הפקח התורן, בכל עמדת-תשמיע, מעביר דוחות על מרגמות באמצעות האלחוט הישר אל קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני ואל קציני-הרעשת-הנגד העוזרים. קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני, בתאמו את הכיוונים המתקבלים מדוחות אלה עם הנתונים המתקבלים מכל המקורות האחרים, יכול אזי לכוון את כיתות המכ"ם ש"יביטו" אל המקומות בהם נחצים הכיוונים זה על ידי זה. האיכונים המבוצעים על ידי המכ"מים משודרים מיד אל קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני ועוזריו.

ארגון התרגיל

חלק מסוללת האיכון ה-1 נע למחנה גאג'אטאון בשלהי מאי, כדי לבצע את המדידות בשביל ארטילריה הדיביזיה, בעת תמוני הקיץ הנערכים שם. רק פלגה אחת, איפוא, מצויה היתה לתרגיל "מכת-שמש". זו היתה מחלקה-מעורבת "א", המורכבת מכיתת אומדן-טוח-לפיי-קול אחת וכיתת מכ"ם אחת. מחלקה-מעורבת מכסה ברגיל חזית של בריגדה. מחלקת המטה להרעשת-הנגד סיפקה לתרגיל משרד הרעשת-נגד דיביזיוני בשלמותו.

צות בקרה קטן מ"ביה"ס לארטילריה הקנדית המלכותית" ייצג את הגורמים דלהלן: מפקדת רגימנט הארטילריה הקנדית המלכותית; קציני הרעשת-נגד

עוזרים במפקדות הבריגדות; מטה הרעשת-נגד קורפוסי; יחידת-המשנה החסרה של סוללת-האיכון ה-1 (כלומר — את המחלקה-המעורבת "ב"); כל המקורות המדוחים על מרגמות. מלבד יחידות-המשנה המאכנות, (כלומר — יחידות-המשנה של חי"ר, ועמדות-תצפית ארטילריות); מפקדי סוללות של רגימנטים בשדה.

מחלקה של מרגמות 4.2 אינץ', מאוישות באנשי "ביה"ס לארטילריה הקנדית המלכותית", ייצגה את מרגמות האויב. מחלקה זו הפכה פעמים רבות ל"יחידותית" ואישה הוביצרים בני 105 מ"מ, שייצגו את התותחים שהוקצו למשימות עדיפות מטעם קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני. תותחנים מעולים אלה ראויים לכל שבת. הם היו על רגליהם יומם ולילה, במשך כל התרגיל. הם הרימו וירו 1000 פצצות מרגמה ו-400 פגז. מטעמי בטיחות לא ניתן לתספק להם מנות מזון טריות. על כן סעדו במנות-שימורים כל משך התרגיל.

הרקע

יום ו', 31 במאי, מצא את סוללת האיכון ה-1 ואת מחלקת מטה הרעשת-הנגד בפארק הלאומי שבהר רידינג, נכונות לפתוח באימון משותף ביום ב' בבוקר. ברם, בסוף השבוע הפסיק "המצב הבינ-לאומי" תכניות אלה, שכן דיביזיות הרגלים ה-1 קיבלה משימה אופרטיבית, ולא-דוקא אימונית. הארץ אשר מדרום לקנדה — דרומיה — נכבשה מזה שנים אחדות על ידי הפנטאסיאנים. ב-1 ביוני נתמרדה דרומיה. ב-2 ביוני טפלו הפנטאסיאנים אשמת-כזב על קנדה, שהיא מסייעת למרידה, ואיימו לתקפה. כדי לנגוד איום זה נצטווה הדיביזיה לתפוס גורת הגנה ליד הגבול הקנדי. על הדיביזיה הוטל לנוע בתבנית של תנועה לפני מגע.

התרגיל

מן הפארק נתמשך נתיב התנועה דרך רכסי שילה, נהר אסיניבוין והלאה משם דרומה, אל הגבול. הפקודות הקצו לנו שטח-תניה על יד חוף-הנהר שמצדנו, אשר מהם תקראנה קדימה קבוצות-המסע לשם העברתן לחוף שמנגד. בחוף הרחוק היה על כל קבוצת-מסע לנוע אל שטחי חניה שנקבעו מראש, אשר מהם תשוגרנה הלאה, דרומה.

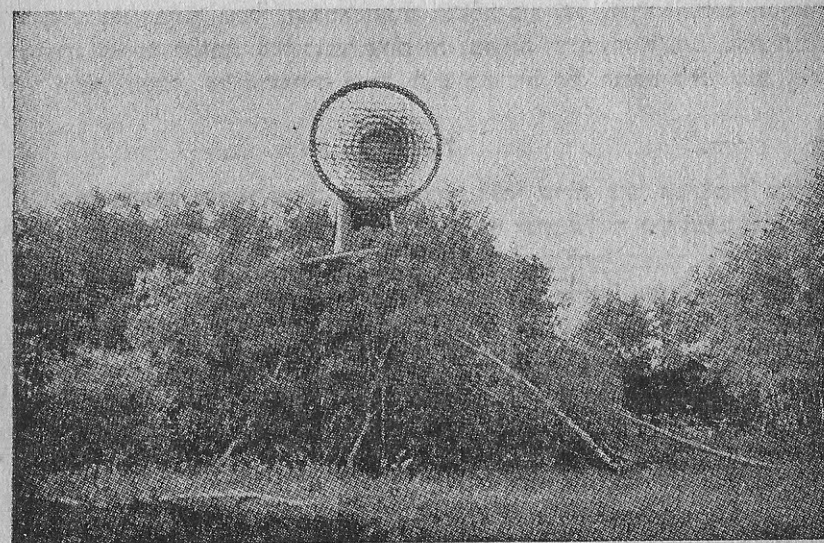
התנועה החלה ב-0500 ב-3 ביוני. מפקד המחלקה-המעורבת "א" נע עם מפקדת משמר קדמי מדומה. היו לו עמו שני תשמיעים מכיתת המכ"ם, כדי שאם יאלץ המשמר הקדמי להתפרס, יוכל הוא לפרוס במהירות את התשמיעים. באורח זה תחיל תמונת הרעשת-הנגד להצטייר מעד עם בוא גייסותינו תחת אש מרגמות. קבוצות-המסע של כל-ירכב משארית הסוללה ומשרד הרעשת-הנגד הדיביזיוני חצו את נקודת ההתחלה במועדים אשר אפשרו להכניסם במקומותיהם המתאימים בשדרת הדיביזיה.

כל קבוצת-מסע עצרה רק פעם אחת, בשטח חניה שנקבע מראש, במרוצת הדרך בת 240 הקילומטרים, עד הגיעה אל שטחי החניה שליד חוף הנהר של צידנור-אנו. העצירה היתה בת 10 דקות בלבד, ולשם תדלוק מפחיות-דלק ("ג'אריקאנים"). המסע כולו בוצע למשעי.

אך זה נכנס מפקד מחלקה-מעורבת "א" לשטח החניה שלו, ומפקד רגימנט ארטילריה השדה — שנועד למתן הסיוע הישיר לדיביזיה — מסר לו אי-אילו חדשות מדאיגות. הפנטאסיאנים חצו את גבולנו עם האר השחר. הם מצויים עתה אצל הנהר אסיניבוין, כ-16 קילומטרים מצפון למקום בו רצינו לצלוח את הנהר. החלוץ שלנו נמצא במגע עם היחידות הפנטאסיאניות הקדמיות הבאות מצפון. מפקד המחלקה-המעורבת פקד מיד על שני תשמועיו לנוע עם שאר המשמר הקדמי ולהתפרס עמו, וערך הכנות לפרוס את כיתות אומדן-הטוח-לפיה-הקול וכיתות המכ"ם מיד עם בואן לשטח החניה. לאחר שנעשו דברים אלה לא יצאה שעה ארוכה ומשרד הרעשת-הנגד הדיביזיוני החל לקבל דוחות על פעולת מרגמות ועל איכונו.

עצמת אש המרגמות גברה במשך יום 4 ביוני. למחרתו נתברר כי הפנטאסי-אנים צוברים כוחות להסתערות רבתי מצפון. כן נמצאו הוכחות, כי הם ינסו לצלוח את הנהר צליחת הסתערות מדרום לנו. מאחר שהדיביזיה שלנו נתפרסה במהירות כה רבה, לא נמצאה עתה במצב נוח לעמידה בפני התקפה שתבוא

מתקן מכ"ם-האיכון

עליה משני עברים, באותו זמן עצמו. על כן נצטווה הדיביזיה לסגת לעמדת-הגנה טובה יותר.

מחלקה-מעורבת "א" נעה לאחור בשעה 1900, עם הבריגדה שנקבעה כראשונה לנסיגה. אותו לילה עבר על המחלקה בשקט, שכן החזית הוחזקה על ידי שתי הבריגדות האחרות. אולם משרד הרעשת-הנגד הדיביזיוני היה מועסק ללא הרף בטיפול באיכונים שנמסרו לו על ידי קציני-הרעשת-הנגד העוזרים, שעם הבריגדות הקדמיות, אשר יוצגו על ידי צות הבקרה. לשעה 0300 ביום 6 ביוני הושלמה הנסיגה. ב-0500 נוצר שוב מגע עם האויב והאוויר נתמלא שוב בתשדורות אלחוטיות על פעילות מרגמות ואיכונו. צות הבקרה היה טרוד בהענות לבקשות להרעשה מצד קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני. קצב הקרב גבר והלך, אולם בערוב יום 7 ביוני נתקבלה ידיעה, כי דיביזית הרגלים ה-1 תוחלף במרוצת הלילה. ההחלפה הושלמה עד האר השחר, וכל יחידות האיכונו והרעשת-הנגד הוסתרו עד לשעה 0600 בשטח כינוס.

תקופת המנוחה היתה קצרה. סיור אוירי גילה פעילות אויב רבה בחוף הרחוק של הביצה אשר מצפון-מזרח לשילה. נראה היה כי הפנטאסיאנים מתעתדים לערוך תנועת-הפתעה נוספת, בהסתערות מצד בלתי-צפוי. אי-לזאת נצטווה הדיביזיה לתפוס גזרת-הגנה לשם חסימת התנועה האמורה.

לערוב יום 9 ביוני כבר נמצאו כל יחידות האיכונו והרעשת-הנגד שוב בפעולה. דבר לא ארע עד 0500 ביום 10 ביוני, עת פעילות מרגמות גילתה כי האויב חצה את הביצה. מטוסים הטילו אותו ערב כרווי-תעמולה על כל החזית כולה, ולאחר זאת החלו נשמעים שידורי תעמולה של האויב. בעקבות השידורים הללו, אשר לא נודעה להם שום השפעה שהיא, נתחדשה אש מרגמות האויב.

עם האור הראשון, בשחר יום 11 ביוני, זרמו ובאו למשרד הרעשת-הנגד הדיביזיוני דוחות איכונו, אשר הראו כי האויב מזיז את עמדותיו קדימה. אותו יום עצמו יצאו הפקודות לעריכת התקפה בשתי בריגדות, לשם הדיפת האויב אל מעבר לביצה. שעת ה"ש" נקבעה ל-2200.

קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני קיבל הוראות להכין תכנית אש-נגד-מרגמתית שתירר לפי בקשה, ואשר "תכסה" את כל שלבי ההתקפה. ניתנה לו עדיפות בהפעלת תותח-שדה בינוניים למשימה זאת. לאחר שלוש שעות קרב כבד דווח על כיבוש היעדים הסופיים. במשך אותה התקפה הוזמין קצין הרעשת-הנגד הדיביזיוני את כל משימות האש שבתכנית-האש שלו. כל פעם שירו התותחים על מטרה, דיווחו כיתות אומדן-הטוח-לפיה-הקול וכיתות המכ"ם על איכונו מקום פגיעת הפגז, כבקרה נוספת של דיוק האש.

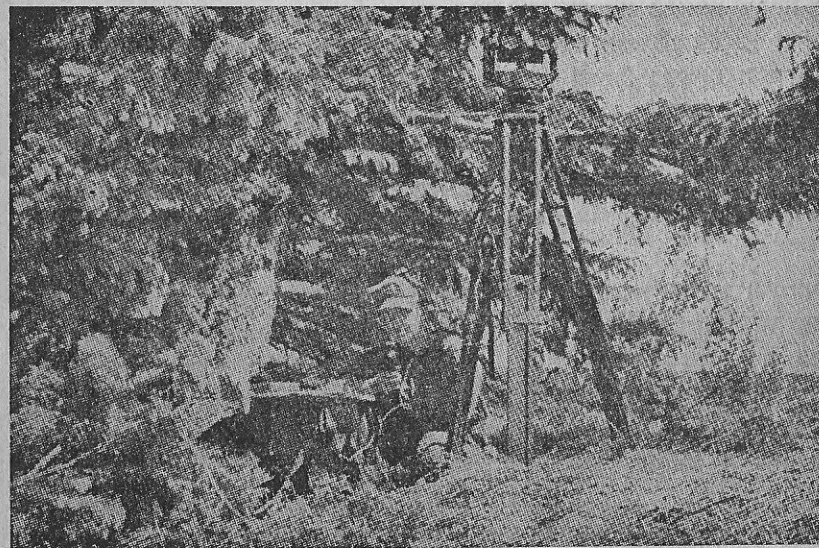
בעקבות סיומה המוצלח של ההתקפה נתנו מיד לדיביזיה פקודות להחליף את דיביזית הרגלים ה-2, שמימין. על האחרונה הונחתו שתי הסתערונות כבדות

והיא נאלצה לסגת במקצת. הגם שהיא לחמה בגבורה. הרי אבידותיה היו כה מרובות, שלא ניתן עוד לצפות כי תוכל להוסיף ולהצר את תנועותיו של האויב. החילופין הושלמו עד לשעה 0500 ב־12 ביוני. קציני־הרעשת־הנגד של הדיביזיה ה־2 מסר את כל האיכונים שקיבל לקציני־הרעשת־הנגד של הדיביזיה המחליפה. אש מרגמות האויב עזה נורתה במשך כל אותו יום. מטה הרעשת־הנגד היה טרוד במתן פקודות להרעשות על איכונים רבים, מיד עם היודעם.

עמדות מרגמות נוספות נתגלו והורעשו במשך יום 13 ביוני. בנוסף, ראש המטה של רגימנט הארטילריה הטיל על כיתת המכ"ם משימה לנהל את תכנית אש־ההטרדה הלילית. את האש היה צורך לתקן באמצעות תצפית מכ"ם עד שתונחת על המטרות. ראש מטה רגימנט הארטילריה מסר את נתוני המטרות למפקד כיתת המכ"ם ולתותחנים. מפקד פלגת התותחנים הודיע למפקדת כיתת המכ"ם על כל ירי שהוא עומד לירות, וסיפק את חוליית האלחוט אשר דרכה עברו התיקונים מן המכ"ם לתותחנים. אחרי כן הוכיחה בדיוק שטחי המטרות עד כמה מדויקת (ועל כן — קטלנית) היתה האש.

ב־14 ביוני הוצאו פקודות לדיביזיה, כי תקוף ותכבוש את הקרקע הגבוהה, כדי שתשמש בסיס להסתערות־רבתי, אשר תהדוף את הפנטאסיאנים אל מעבר לאסיניבוין. כשעת ה־"ש" נקבעה השעה 1100.

„מוצבת־תשמוע" מכמ"י, בעל מתקן לגילוי־רשף המופעל בשלט־רחוק

קצין הרעשת־הנגד הדיביזיוני נצטווה שוב להכין תכנית אש־נגד־מרגמתית שתיירה לפי בקשה, לשם סיוע להתקפה. כן יצאו פקודות לכיתת אומדן־הטוח־לפיי־קול להעסיק באמצעות כיוון לפי קול את כל המרגמות שבטוח התכליתי, אשר תירנה בין השעות 1000 — 0800. זוהי דרך תכליתית ביותר לטיפול במרגמות יורות. התהליך מושתת בעיקרו על השוואת הסרט הרושם את נתוני המרגמה היוורה עם זה הרושם את קול נפצי־הפגיעות של אש־התגמול שלנו. התיקונים לתותחים נקבעים ונמסרים על ידי אומדי־הטוח־לפיי־קול. כאשר הסרט מראה כי נתוני איכון נפצי־הפגיעות שלנו ונתוני איכון ירי־המרגמה שוים, ניתן להניח בבטחון, כי המרגמה נוטרלה או הושמדה.

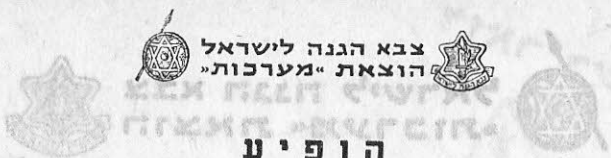
מטעמי בטיחות המובנים־מאליהם יוצגו מרגמות האויב (שאותן היה צורך להעסיק בעזרת כיוון באומדן־הטוח־לפיי־קול) על ידי מטעני חומרי נפץ, אשר צנת הבקרה הפעילים הפעלה חשמלית ממקום מרוחק ובטוח מסכנה. ב־0900 התייצב מפקד פלגת התותחנים במפקדת כיתת אומדן־הקול־לפיי־טוח. שוב סיפק הוא את החוליה המקשרת עם התותחים. אומדי־הטוח־לפיי־קול תיקנו את האש על כל האיכונים שנעשו במשך השעה שחלפה והשעה שבאה. התוצאות היו תכליתיות במאת האחוזים.

ההתקפה התנהלה לפי התכנית. לפי דוחות פעילות המרגמות ואיכוני שנת־קבלו אצלו, הזמין קצין הרעשת־הנגד הדיביזיוני אצל התותחנים, שלמשימותיו ניתנה אצלם עדיפות, הפעלת סדרות וקבוצות של משימות־אש, אשר בתכנית־האש שלו. לבסוף נתקבלה הידיעה כי כל היעדים נכבשו, וכי תרגיל „מכת־שמש" בא לקיצו.

סיכום

תרגיל „מכת שמש" נחל הצלחה מלאה. היה זה תרגיל האיכון והרעשת־הנגד המשולב הראשון שנערך בקנדה. לקחים רבים הופקו לא רק באשר לניצוח על יחידות האיכון והרעשת־הנגד של דיביזיה בשדה, אלא גם בהכנת תרגילים בשביל יחידות אלה. התרגיל הוכיח את הערך הרב ואת הצורך במיוג, בעת האימונים, של מחלקת מטה הרעשת־הנגד וסוללת האיכון הדיביזיונית. אפילו בעידן כלי־זין אטומיים זה תוסיף המרגמה להשחית ולאבד כבעבר. תרגיל „מכת שמש" הוכיח, כי המאכנים ותותחני הרעשת־הנגד עשויים לבצע את תפקידיהם בתכליתיות. בלא שיאמרו די בכך הם נושאים עיניהם לקבל על עצמם את האחריות הנוספת של איכון רקיטות וקליעים־מונחים, ו„טיפול" בהם.

הופיע

ירושלים העתיקה

במצור ובקרוב

מאת אהרן לירון (אלטשולר)

המחבר שהיה ממגיני הרובע היהודי בעיר העתיקה, מעלה בספרו פרשות מרתקות מחיי הרובע בימי המצור והקרוב. הספר נכתב בשלהי מלחמת השחרור על פי עדויות המגינים המרתקות והנוגעות עד לב ועל פי מסמכים ארכיוניים והוא מכיל פרקי הווי, אפיונות ועובדות מאלפות שטרם נודעו בצבור, ומלווה בתצלומים ומפות רבות. הספר נקרא במתח רב מראשיתו ועד סופו.

460 עמודים המחיר: 5 ל"י

*

הופיעה מהדורה מיוחדת לצבור הרחב של

ספר הנריאות

מאת ד"ר י. מהריק וד"ר ש. כוכבא

הספר דן ביסודות הלכות ההיגיינה האישית והציבורית ושמירתן בבית ובחוק. במחנה ובטיול, במיוחד בתנאי אקלימנו. הטכסט מלווה בשפע תמונות וציורים, ובמפה גדולה ומפורטת של גוף האדם.

400 עמודים. המחיר: 5.250 ל"י

*

מהדורה רביעית של הספר

שליחות עלומה

מאת מוניה מרדור

פרקי מבצעים מיוחדים במערכות הגנה

4 מהדורות מאז מאי 1957

336 עמודים המחיר: 5.500 ל"י

מדף ספרים

כללי

F. MACLEAN: DISPUTED BARRICADE: THE LIFE AND TIMES OF JOSIP BROZ-TITO, MARSHAL OF YUGOSLAVIA. CLARKE, IRWIN & CO. LTD. 103 ST. CLAIR AVE. W., TORONTO 7, ONT. CANADA. \$ 5.00.

מחברו של ספר זה על חייו ותקופתו של טיטו, כיהן בשעתו כראש המשלחת הצבאית הבריטית. אשר נצטרפה במלח"הע ה-2 למפקדתו של המצביא היוגוסלבי הקומוניסטי. הוא מגלה הבנה יתרה במדיניות הבלקנית המסוכסכת, ומסקנותיו נראות כבלתימשוחדות.

יבשה

N.C. PHILLIPS: ITALY. VOL. I, THE SANGRO TO CASSINO. WAR HISTORY BRANCH, DEPARTMENT OF INTERNAL AFFAIRS, WELLINGTON, N.Z. 1957. 25 SHILLINGS.

כרך ראשון מסדרת שני הכרכים, המתארת את חלקה של הדיביוזה הנורזילנדית במסע המלחמה באיטליה, במלח"הע ה-2, ובו, בין השאר, ניתוח מדויק ומחכים של הקרב על קאסינו, המצטיין מקרב הניתוחים הרבים על נושא כאוב זה. שכבר ראו אור.

ים

F. DU CRANE: HIGH SPEED SMALL CRAFT. PHILOSOPHICAL LIBRARY, N.Y. U.S.A. ILL. \$ 15.00

ספר עשיר בתרשימים ותמונות המלמד את כללי בניית כלי שיט מהירים ומסבירים

הסבר מפורט.

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

הופיע הספר

כיוס סופה

סיפורו של איש-מילואים במבצע סיני

מאת שלמה ברר

תיאור מרתק של הימים המסחררים של מבצע קדש. ציור רבגוני ואנושי של חיל העם במערכה — על הדמו-יות המכונסות בתוכו מכל שכבות העם — בו ימצא כל אדם בישראל את דיוקני הקרבות המתוארים בכשרון ספרותי נדיר כמתח ובכנות.

להשיג בכל חנויות הספרים בארץ.

מנוווי „מערכות” יוכלו לרכוש הספר בהנחה בסניפי „מערכות”.

1. תל-אביב — „מערכות” — נחלת בנימין 57, טל. 62855.
2. תל-אביב — „מערכות” — הקריה — רח' ג' מס' 1.
3. תל-אביב — ג. טריואקס — רח' הרצל 18, טל. 3746.
4. ירושלים — מ. טריגודה — רח' יפו בנין ג'ירלי.
5. חיפה — מ. רוזנקר — רח' ירושלים 21, טל. 67825.
6. טבריה — גזית בנין רסקו.
7. באר-שבע — ד. רודיק — רח' גרשון 19.

ההפצה לחנויות ספרים וסוכני ספרים ע"י

„מוסדה” בע"מ, רח' הרצל 2, טל. 61088, תל-אביב.

„מוסדה” בע"מ, רח' מרדכי בן הלל 1, טל. 5464, ירושלים.

„מוסדה” בע"מ, רח' הרצל 61, טל. 3476, חיפה.

יבנית חגור

סיני 57
168217
801 סיני 57

דואר רשמי

צמח חיים
ק/168281
שד' ירושלים 103
יפו